

Internkontroll- rapport

2016

Antagen på styrelsemöte för Reko Sundsvall AB 2 november 2016,
Sundsvall Vatten AB och MittSverige Vatten AB den 3 november 2016,
respektive för Timrå Vatten AB och Nordanstig Vatten AB den 4 november 2016

Rapport avseende 2016 års internkontroll för MittSverige Vatten- gruppen

1	<u>ÄRENDET</u>	3
2	<u>BAKGRUND</u>	3
3	<u>UPPFÖLJNINGENS RESULTAT</u>	3
3.1	RUTINER	3
3.1.1	PROJEKTRUTIN	3
3.1.2	SERVICEMÅL	3
3.1.3	REINVESTERINGAR LEDNINGSNÄT	4
3.2	KONTROLLMILJÖER	4
3.3	KONTROLLAKTIVITET 1 EFTERLEVAD AV FÖRETAGETS PROJEKTRUTIN GENOM UTVÄRDERING AV RUTINER OCH DOKUMENTATION INOM KMA SAMT HANTERING AV TIDPLANER	4
3.3.1	SYFTE	4
3.3.2	METOD	4
3.3.3	RESULTAT	4
3.4	KONTROLLAKTIVITET 2 PROJEKTREVISION IT-LYFTET ”RISKHANTERING”	6
3.4.1	SYFTE	6
3.4.2	METOD	6
3.4.3	RESULTAT	6
3.5	KONTROLLAKTIVITET 3 GENOMLYSNING AV FÖRBYGGANDE UNDERHÅLL LEDNINGSNÄT	7
3.5.1	SYFTE	7
3.5.2	METOD	7
3.5.3	RESULTAT	7
3.5.3.1	Specifikt SVAB	8
3.5.3.2	TVAB	9
3.5.3.3	NVAB	10
4	<u>BOLAGETS LÖPANDE INTERNKONTROLLARBETE</u>	10
4.1	<i>KONTROLL KÖER ASCENDO (LEVERANTÖRSFAKTURASYSTEM):</i>	10
4.2	<i>BETALNINGAR:</i>	11
4.3	<i>ÖVRIGA KONTROLLER:</i>	11
5	<u>BOLAGETS ÖVERVÄGANDEN</u>	11
5.1	ÅTGÄRDER	12
5.1.1	KONTROLLAKTIVITET 1	12
5.1.2	LÖPANDE INTERNKONTROLLARBETE	12
5.2	ÖVERFÖRING TILL NÄSTA ÅRS INTERNKONTROLLPLAN	12
6	<u>UPPFÖLJNING</u>	13

1 Ärendet

MittSverige Vatten AB har, i enlighet med det av kommunfullmäktige i Sundsvall fastställda interkontrollreglementet och MittSverige Vatten-gruppens (MSVAB-gruppen) interna kontrollplan, följt upp den interna kontrollen inom MSVAB-gruppens samtliga bolags ansvarsområden.

2 Bakgrund

Enligt det av kommunfullmäktige fastställda interkontrollreglementet skall varje styrelse årligen anta en särskild plan för uppföljningen av den interna kontrollen. Resultatet av denna uppföljning ska redovisas till styrelsen och rapporteras till ägare och kommunstyrelsen i respektive kommun.

3 Uppföljningens resultat

Uppföljningen har omfattat följande uppföljningsområden och kontrollaktiviteter.

3.1 Rutiner

3.1.1 PROJEKTRUTIN

Bolaget införde och implementerade en företagsgemensam projektrutin under 2012. Då projektverksamheten är omfattande har företagsledningen kontinuerligt följt upp utvecklingen inom projektrutinen genom bland annat bolagets årliga internkontrollarbete. Under 2015 har en projektmodul införts för att underlätta projektplanering och uppföljning. Uppstarten av projektmodulen har utvärderats i 2015 års internkontroll. Inför 2016 har företagsledningen valt att göra en kartläggning av hur kvalitets-, miljö- och arbetsmiljökraven(KMA) inom bygg- och anläggningsprojekten tillämpas och följs inom bolaget.

Projektmodulen behöver även utvecklas i syfte att standardisera arbetssättet för hantering av tidplaner, för att bättre kunna följa och analysera tid för planerade projektaktiviteter jämfört med faktiskt utfall på tidplanerna.

3.1.2 SERVICEMÅL

Under 2015 har projekt IT-lyftet startat med fokus på bland annat en gemensam arbetsorderhantering. Ett standardiserat arbetssätt för arbetsorderhantering skulle möjliggöra att mäta delar av bolagets servicemål. För att säkerställa att bolagets långsiktiga dokumentation av driftstörningsstatik inte äventyras i kommande systemförändringar, genomförs en projektrevision specifikt på, projekt IT-lyftet, gällande projektets riskhantering inom leveransen av uppgraderingar i det datoriserade underhållssystemet, IDUS, kravställning kring GIS och avtalshantering befintligt GIS.

3.1.3 REINVESTERINGAR LEDNINGSNÄT

I riskanalys 2015 noteras risken för att förebyggande underhåll och reinvesteringar minskar och åsidosätts i en ekonomi där minskat utrymme för reinvesteringar beslutats för att möjliggöra positivt kassaflöde och nå målbilden om att påbörja återbetalning av lån. En genomlysning av driftstatistik med fokus på att presentera en konsekvensanalys av minskat reinvesteringsutrymme genomförs inom ramen för 2016-års internkontroll.

3.2 Kontrollmiljöer

För 2016 sker inga aktiviteter inom kontrollmiljöer.

3.3 Kontrollaktivitet 1 Efterlevnad av företagets projektrutin genom utvärdering av rutiner och dokumentation inom KMA samt hantering av tidplaner

3.3.1 SYFTE

Kontrollaktivitet 1 utförs för att säkerställa att företagets projektrutin är implementerad och följs inom det specifika KMA-området samt att arbetssättet för hantering av tidplaner är standardiserat.

3.3.2 METOD

Kontrollaktivitet 1 genomförs stickprovvis på 10 genomförda projekt.

3.3.3 RESULTAT

Inför 2016 beslutades att göra en kartläggning av hur kvalitets-, miljö- och arbetsmiljökraven (KMA) tillämpas och följs. Till hjälp för det har en KMA samordnare anställts vars första uppgift är att se över rutiner och revidera projektrutinen. Alla rutiner kommer att revideras och utvecklingsarbetet syftar till att generellt förbättra dokumentationen och säkerställa att alla som arbetar med projekt arbetar på ett liknande sätt, samt är medvetna om lagkrav. Arbetet med att implementera en projektmodul som gjordes under 2015 har fått önskat utfall och idag arbetar alla projektledare relativt självständigt med projektuppföljning i modulen. Genom att revidera mallen för projektplanen så att den blir mer hanterbar i omfattning tror vi oss kunna följa och summera våra projekt bättre i framtiden.

Stickprov har genomförts på 10 projekt fördelat på kategorierna: ledningsnät, anläggning, el- och styr och nyanslutning. På nästa sida redovisas resultatet av granskningen.

Granskade projekt 2016		Projektrutinens efterlevnad						Ekonomi		Tidplan	
Granskade projekt: 10st		Direktiv	Projektplan	Protokoll	Arbetsmiljö	Miljö	Kvalitet	Budget	Slutkostnad	Planerat Avslut	Verkligt avslut
1	235022, Kjell Ludvigsbergsvägen										N/A
2	139024, Veronica Införande dokumenthanteringssystem				N/A	N/A					N/A
3	237058, Patrik Ortviken HR Inv renovering		N/A								
4	233121, Robert Vattjomvägen VA-sanering		N/A								N/A
5	234056, Viktor SUNDFRAKT - BYTE SEGJÄRNSLEDNING		N/A								
6	232061, Mac Fillan Ny blåsmaskin		N/A		N/A	N/A	N/A		N/A	N/A	
7	232078, Lena Viforsen ARV - SRÖ		N/A								N/A
8	433016, Maria (Erik) OmVÖ SÖRFJÄRDEN - LEDNINGSNÄT										N/A
9	333042, Owe FAGERVIK 1:151		N/A	N/A							N/A
10	233152, Peter REJEKTLEDNING FRÅN TIVOLIVERKET										N/A

Årets internkontroll visar att utvecklingen av projektplanen inte haft genomslag än, mycket beroende på att arbetet med revideringen fortfarande pågår. Verktyg har skapats för att underlätta arbetet med att göra rätt och använda rätt verktyg men allt är ännu inte implementerat. De kontrollerade projekten är väl genomförda och har följt de tydliga riktlinjerna för hur avvikelser i tid och ekonomi ska hanteras. För att nå målet med mer exakta prognoser har det arbetats på bred front i hela kedjan, men utfallet av det kommer troligtvis synas under nästa år.

Ett arbete med att förbättra tidplanerna i projekten pågår, men ytterligare insatser krävs. För att lyckas med KMA arbetet ute i våra projekt är det viktigt att även våra entreprenörer gör rätt inom KMA-området. Genom att informera och ge våra entreprenörer de verktyg som vi använder tror vi att vi kommer att kunna styra dem bättre i framtiden. Dessa verktyg kan även användas vid uppföljning och vi som beställare kan ställa tydliga krav.

För kvalitet kommer vi under året se över alla kontrollprogram samt fokusera på uppföljningen av dessa. Vad det gäller miljö kommer vi i framtiden ha ett tätare samarbete med vår miljögrupp som är experter och bollplank i projektarbetet. Vad det gäller arbetsmiljö behöver vi fortsätta vara noga med att följa lagar och regler och ge våra entreprenörer samt egen personal förutsättningar för att utföra sitt jobb på ett säkert sätt.

Lärdomarna framåt är:

1. Fortsatt utveckling av projektrutinen så att alla ser den som ett stöd, samt att den kan användas som verktyg för styrning och uppföljning av projekt.
2. Fortsatt utveckling med att standardisera tidplaner och kalkyler för olika typprojekt för att få till mer exakta budgetar och prognoser.
3. Se över hanteringen av avvikelser så att dessa kan hanteras på ett bra sätt och leda till ständiga förbättringar i verksamheten på alla nivåer.
4. Fortsatt intern projektrevision.

3.4 Kontrollaktivitet 2 Projektrevision IT-lyftet "riskhantering"

3.4.1 SYFTE

Kontrollaktivitet 2 genomförs med syftet att säkerställa bolagets arbetsorderflöde och att hittills dokumenterade insatser och störningar inte riskeras genom dataförluster. Aktiviteten ger samtidigt stöd för den plattform gällande arbetsorderhantering som ska bli ett av flera resultat kopplat till projekt "IT-lyftet". Även kravställning kring GIS och avtalshantering befintligt GIS är en viktig del i att säkra att inga dataförluster inom GIS-området.

3.4.2 METOD

Kontrollaktivitet 2 genomförs som "projektaudit" av projektledare, konsult och en projektmedlem, bilden sammanställs, analyseras och kvalitetssäkras mot projektet innan rapport till styrelsen.

3.4.3 RESULTAT

Delprojektet arbetsorder i IT-lyftet fortsatt under 2016 och kommer fortgå under första delen av 2017. Idus, som idag har arbetsorderhanteringen för VA-verk, utvecklas tillsammans med leverantören för att hantera det gemensamma arbetssättet inom hela bolaget med avseende på vattenförsörjningen. Systemet som idag hanterar arbetsorderhanteringen för ledningsnät, Cityworks, ska utvecklas och en utvecklingsplan kommer att tas fram för att säkerställa att all relevant data rörande arbetsorder överförs till Idus.

Projektet arbetar med att ta fram sätt för att säkerställa kvalitén på inmatad information rörande avhjälpande underhåll för att kunna ta ut statistik för olika typer av störningar. Standardisering sker av begrepp och fasta värden för att både underlätta inmatningen av informationen, men även att ta ut informationen från systemet. Funktionsansvariga inom affärsområde VA är med för att säkerställs att affärsområdets behov uppfylls.

I systemet kommer även en kontrollfunktion finnas så att alla arbetsordrar attesteras av utpekad person, för att kvalitetssäkra informationen kontinuerligt.

I projektet skapas förutsättningar för chefer så de kan stödja medarbetarna vid införande av det gemensamma arbetssättet, både med avseende på förändringsledning, men också för att förstå det gemensamma arbetssättet som medarbetarna kommer vara en del av.

Innan införande skall även rutiner tas fram hur vi arbetar med systemet och informationen som läggs in i systemet, så att förutsättningar finns för ständiga förbättringar och att kvalitén säkerställs på den information som matas in. Kvalitén på informationen i systemet är en

viktig parameter vid uttag av statistik rörande störningar och ligger till grund för framtida beslut. För att säkra kvalitén kommer det finnas en kontrollfunktion i systemet.

Delprojektet för GIS har ännu inte påbörjats och planeras att starta i slutet av 2016, men den största delen kommer att genomföras under 2017.

3.5 Kontrollaktivitet 3 Genomlysning av förbyggande underhåll ledningsnät

3.5.1 SYFTE

Kontrollaktivitet 3 genomförs för att säkerställa att ledningsnätens kondition inte försämras av minskat utrymme för reinvesteringar. Men också med syfte att göra en analys gällande behov och standards gällande förbyggande underhåll på MSVAB-gruppens ledningsnät.

3.5.2 METOD

Kontrollaktivitet 3 genomförs som analys av driftstatistik i trend senaste 5 åren, antal läckor, antal avloppstopp samt vattenförluster sett till volym/km/dygn. Statistiken ska presenteras i rapportform med jämförelser per uppdragskommun och Sverigemedelvärden.

3.5.3 RESULTAT

För att säkerställa relevant driftstatistik har Svenskt Vattens VASS-statistik använts. Statistiken är baserad på senaste tillgängliga 5 års-perioden år, 2010-2014.

Bolag	Läckor/km huvudvattenledning	Stopp/km huvudavloppsledning	Sverigemedel Läckor / Stopp
NVAB	0,06 st	0,17 st	0,07 st / 0,11 st
SVAB	0,07 st	0,13 st	
TVAB	0,07 st	0,24 st	

Vidare har vattenförlusterna under samma tidperiod studerats och nyckeltalet m³/km/dygn har beräknats för respektive bolag och för Sverige totalt sett.

Bolag	Läckage m ³ /km/dygn	Sverigemedel m ³ /km/dygn
NVAB	3,83	5,97
SVAB	9,44	
TVAB	13,71	

För anpassa investeringsutrymmet till strategin, ett positivt kassaflöde år 2021 har reinvesteringsnivåerna sänkts medvetet genom styrelsebeslut. Den medvetna sänkningen av reinvesteringsnivån i samtliga bolag med 40 % beslutades år 2013 och några långtgående slutsatser går ännu inte att se. Det kan dock konstateras att antalet läckor följer Sverige-medel, däremot har vi fler antal avloppstopp och ett större läckage än Sverigemedel.

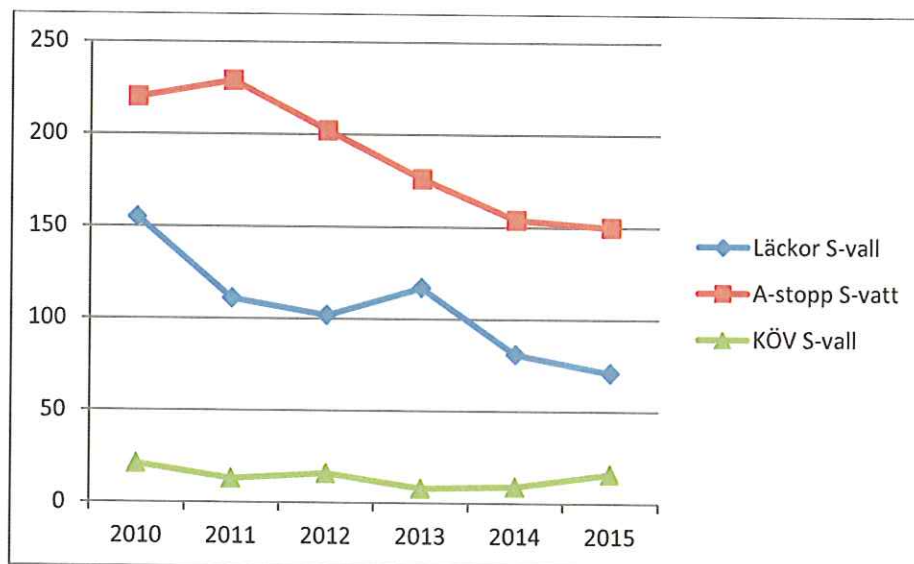
En del av skillnaden i läckage kan förklaras med att vi haft uttag av vatten vid bland annat tappställen och brandposter som inte mätts (så kallat *omätt vatten*). Ett åtgärdsprogram har startats för att säkerställa mätning vid dessa punkter. Vad gäller avloppstopp har vi under många år arbetat med underhållsspolning av ledningsnätet, vilket är den troligaste anledningen till den positiva trend som visas i diagrammen nedan per bolag.

Nuvarande underhållsstrategi ledningsnät har setts över och är under omarbetning. Den reviderade underhållsstrategin beräknas klar för beslut under början av 2017.

3.5.3.1 Specifikt SVAB

Sundsvall Vatten har ett gammalt ledningsnät som har diverse problem, bland annat mycket rotinträngning och då framförallt på servisledningarna. Underhållsspolningar utförs årligen och det tillsammans med de renoveringar som utförts har medfört färre stopp.

En stor del av ledningsnätet är gammalt, sedan 1910 – 40-talet. Hittills har dock byte av ledningar som lades på 70-/80-talet i lerig mark med sämre materialkvalité prioriterats utifrån akuta behov. Under denna tidsperiod exploaterades leriga marker som Ljustadalen, Österro, Granloholm, Nacksta. De äldsta ledningarna från 1910–40-talet börjar nu bli sämre, vilket gör att vi kan ha ett relativt stort utläckage men även på dess serviser som är i galvat stål. Utifrån de stora insatser som utförts på brandposter och det stora förnyelsearbete som görs varje år kommer svinnet minska.

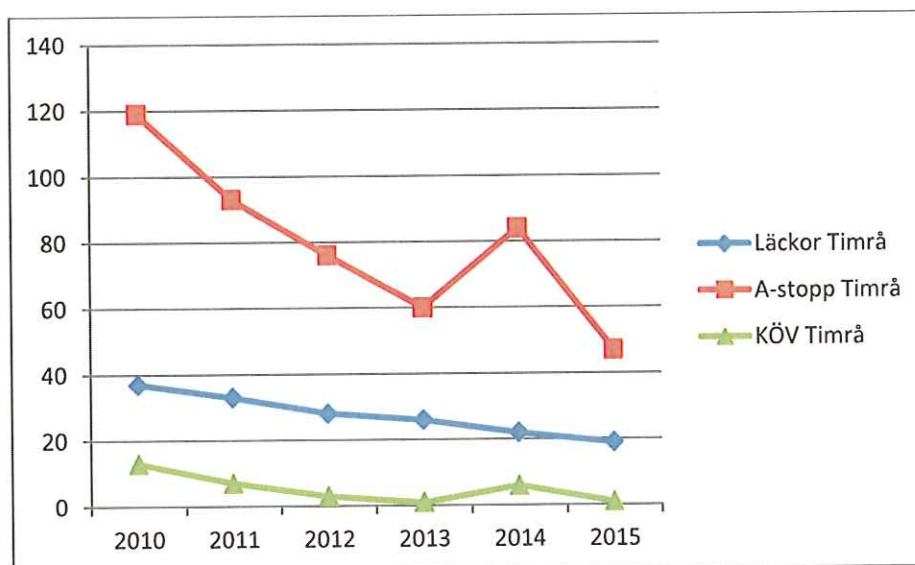

3.5.3.2 TVAB

Timrå Vatten har samma problem som Sundsvall Vatten och även här har underhålls-spolningarna gett ett positivt resultat. Det troliga är att den låga reinvesteringsbudgeten inte kommer ge effekt på vare sig minskade avloppsstopp eller utläckaget.

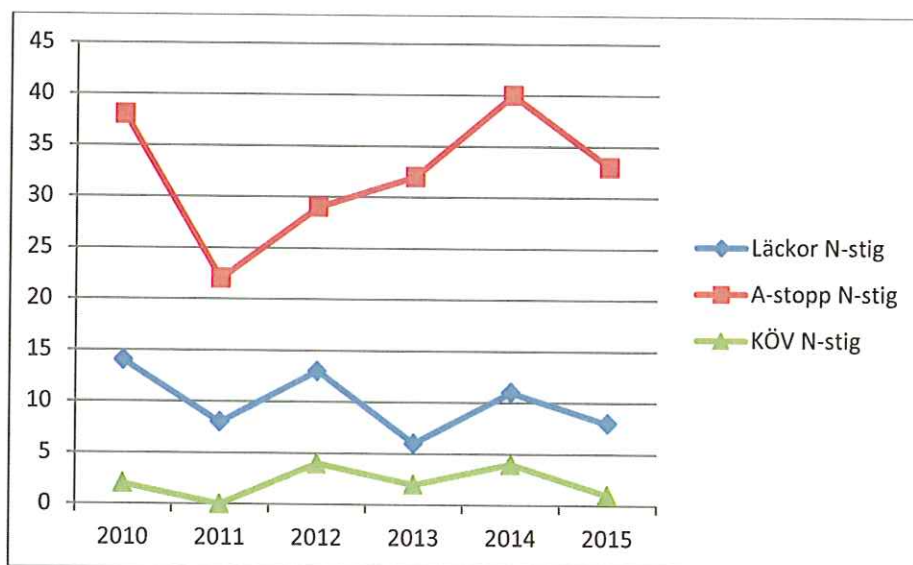
Historiskt hade Timrå Vatten innan bolagsbildningen en relativt låg investeringsbudget, vilket medförde att det inte byttes några ledningar alls under många år utan enbart akuta läckor lagades. Sedan bolagsbildandet år 2004 har reinvesteringarna ökat, men en total reinvesteringsbudget på 7 mnkr/år är alldeles för låg för att rymma några större förbättringar när utrymmet krävs för tvingande åtgärder, som exempelvis infrastruktursatsningar i samband med järnvägsupprustningen.

Timrå Vatten har en stor del galvade ställedningar som är åldersstigna och borde bytas ut. Marken består av sandåsar på många ställen, vilket medför att läckorna inte syns utan istället fyller på grundvattnet. En offensiv satsning med inventering och läcksökning har börjats och många läckor har upptäckts. Mätare för att få bättre kontroll på läckaget i olika mätområden monteras årligen och bidrar till att det är lättare att upptäcka var det är störst läckage sker och därmed planera rätt insatser.

3.5.3.3 NVAB

Nordanstig Vatten har ett relativt ungt ledningsnät, det mesta byggdes under 60- till 70-talet. Dessutom byttes en stor del av huvudledningsnätet ut under 80-talet, vilket är en trolig orsak till att driftstörningarna ligger under Sverige medel. Under några år har arbetat med underhållsspolning av spillvattennätet intensifierats, vilket torde vara den största faktorn till att antalet avloppsstopp har en sjunkande trend. För närvarande avsätts den största delen av reinvesteringsbudgeten till VA-verken, som har ett stort underhållsbehov.

4 Bolagets löpande internkontrollarbete

Nedan redovisas de aktiviteter som sker löpande via ekonomienheten eller Servicecenter Sundsvalls kommun. Interkontroll sker både fysiskt och via inbyggda funktioner i system. Dokumentation finns hos ekonomienheten och Servicecenter.

4.1 Kontroll köer Ascendo (leverantörsfakturasystem):

- Kontroll byggbolag; kontrollerar att byggbolag har följt reglerna kring omvärd skatteskyldighet inom byggsektorn.
- Kontroll orsak & syfte; när fakturor konteras på utbildningskonto kontrolleras att det framgår vilka som gått utbildningen och vad utbildningen avser.
- Kontroll personalkostnader; när fakturor konteras på personalkostnader kontrolleras att det är rätt konterat.
- Leasingbilar; kontrollerar att momsen har konterats rätt.
- Representation; när fakturor konteras på representationskontot kontrolleras att deltagare och syftet med mötet har angivits.

4.2 **Betalningar:**

- Filer Plusgirot och bankgirot; Person nr 1 skapar betalningsfil, person nr 2 kontrollerar att totalsumman på filen stämmer med underlaget samt gör stickprov på minst 2 fakturor att belopp, pg/bg stämmer och att fakturan har godkänts och attesterats enligt gällande attestordning. Det innebär att minst 4 personer måste vara inblandade för att kunna betala en faktura från leverantörsreskontran (gäller även återbetalningar kund, se separat rutin).
- Manuella betalningar; Underlaget ska vara signerat av 2 personer och betalningen ska göras av 2 personer (får ej vara samma om har signerat underlaget).

4.3 **Övriga kontroller:**

- Kontroll ej brutna verifikationsnummerserier
- Månadsvisa kontoavstämningar
- Kontroll att projekt har konterats i rätt bolag
- Kontroll nya leverantörer; kontrollerar först att leverantören har f-skatt. Sedan godkänns underlaget av en person i ledningsgruppen innan den nya leverantören läggs upp. Person nummer 2 kontrollerar att det är rätt (systemloggen).

5 **Bolagets överväganden**

VD konstaterar att de utförda kontrollaktiviteterna ger en bra bild av bolagets ambitionsnivå och hantering av både internt och externt ställda krav.

VD anser att den företagsgemensamma projektrutinen fortsatt ger planerade förbättringar. Beslutet att utöka med en kvalitets-, miljö- och kvalitetssamordnare under 2016 för att säkerställa kraven på kvalitet, miljö och arbetsmiljö inom bygg- och anläggningsprojekten har gett resultat, men arbetet behöver fortsätta med full kraft och även säkra att våra entreprenörer gör rätt inom KMA-området. Det kan konstateras att ett viktigt fokus under 2017 är fortsatt standardisering inom projektrutinen och att kontinuerligt utvärdera och dra lärdom för att leda till ständiga förbättringar i verksamheten på alla nivåer. En årlig projektrevision är ett bra verktyg för denna utvärdering, men förväntas från och med nu ske inom ramen för ledningens ordinarie uppföljning och utvärderingsarbete.

Ett delprojekt i *IT-lyftet* är ett utvecklingsprojekt för gemensam arbetsorderhantering med avseende på vattenförsörjningen och mätning av servicemål. Under 2016 har arbetet fortsatt med att ta fram sätt för att säkerställa kvalitén på inmatad information rörande avhjälpande underhåll för att kunna ta ut statistik för olika typer av störningar, men även bidra till möjligheten att mäta beslutade servicemål.

Systemet som idag hanterar arbetsorderhanteringen för ledningsnät, Cityworks, ska avvecklas. Avvecklingsplan är ännu inte framtagen, men kommer att tas fram för att säkerställa att all relevant data rörande arbetsorder överförs till Idus. Utifrån arbetet med arbetsorderhanteringen har delprojektet för GIS förskjutits och planen är att påbörja delprojektet i slutet av 2016, men den största delen kommer att genomföras under 2017.

En genomlysning har skett av det förebyggande underhållet på ledningsnätet utifrån driftstatistik jämfört med Sverigemedel. Det kan konstateras att några långtgående slutsatser ännu inte går att se, utifrån den medvetna sänkningen av reinvesteringsnivån i samtliga bolag med 40 %. Det kan dock konstateras att antalet läckor följer Sverigemedel, däremot har vi fler antal avloppstopp och ett större läckage än Sverigemedel. Arbetet har även medfört att nuvarande underhållsstrategi har setts över och är under omarbetning. Den reviderade underhållsstrategin beräknas vara klar för beslut under början av 2017.

VD föreslår att styrelsen beslutar att godkänna rapporten, samt överlämna densamma till Stadsbacken AB och respektive ägarkommuns kommunstyrelse.

5.1 Åtgärder

VD föreslår att, utifrån ovanstående uppföljningsresultat, att följande åtgärder vidtas:

5.1.1 KONTROLLAKTIVITET 1

Uppdra till bolaget att under 2017 genomföra följande punkter:

Projektrutinen:

1. Fortsatt utveckling av verktyg för effektiv projektledning
2. Fortsätta utveckla projektrutinen avseende kvalitets-, miljö- och arbetsmiljökraven (KMA) inom bygg- och anläggningsprojekten
3. Fortsatt årlig intern projektrevision

5.1.2 LÖPANDE INTERNKONTROLLARBETE

Uppdra till bolaget att under 2017 genomföra följande punkt:

Internkontroll:

1. Säkerställa kontrollgränssnittet mellan servicecenter och MSVAB-gruppen gällande bolagets löpande internkontrollarbete

5.2 Överföring till nästa års internkontrollplan

Utgår

6 Uppföljning

De åtgärder som ska verkställas ska redovisas löpande till styrelsen vid sammanträden under 2017.

Sundsvall den 2016-10-18

Micael Löfqvist

VD, MSVAB-gruppen